

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

MARGOLIOUTH'S CATALOGUE OF MISCELLANEOUS MSS. AND CHARTERS IN
THE BRITISH MUSEUM

Catalogue of Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum. By G. MARGOLIOUTH. Part III, Sections VIII, IX: Miscellaneous MSS.; Charters. London, 1915. pp. iv + 375-607 + (2).

THE final instalment of volume III of Margoliouth's Catalogue does not bring the great work to conclusion as originally intended. Among the items not yet included are, besides the Samaritan codices (65 in the Descriptive List of 1893), some 70 Hebrew manuscripts enumerated in the short preface by Dr. Barnett, Keeper of the Department of Oriental Books and Manuscripts, which follows the title to the whole volume; similarly the general introduction and the indices are still outstanding. The latter we hope will be fully in keeping with the character of the whole work, so that the large amount of information spread over its volumes will become readily available. Dr. Barnett promises that the remaining parts of the Catalogue will be published as soon as circumstances permit; we sincerely hope that we shall not have to wait long, and that the complete Catalogue will soon make all the treasures of the Museum in this particular field accessible to the scholar. If it be permitted to express a wish in advance, it would be very desirable if transliterations were added to the numerous personal and geographical names, as was done in many instances in Elbogen's review of volume II (*JQR.*, XIX, 402-10). A list such as Cowley gave in the second volume of the Oxford Catalogue of the sources from which the manuscripts came to the British Museum, now only furnished in rare instances, would also be welcome, since it occasionally helps to identify the manuscripts.

That the original plan of describing the complete collection

in three volumes had to be abandoned is due to the fact that the information given in the later volumes has been increasing in fullness. While volume I (1899) dealt with 339 manuscripts in 283 pages, the second (1905) devoted 492 pages to 392, the third 607 to 473 codices.

Turning to the present sections we get a description of 135 manuscripts, classed as 'Miscellaneous', and 30 charters. The latter, as well as some of the important Genizah texts, are printed in full, presenting very valuable material. The manuscripts follow one another in the order of their shelf-numbers without any regard to their contents. It is to be regretted that the author did not find it convenient to arrange them in small groups, so as to aid the student. It would certainly have been more advantageous if the two copies of an unpublished Latin translation of Abrabanel's *משכיל ישועה* (1044, 1046) had received consecutive numbers, if the two versions of Farissol's polemical book (*וכוח הדת* 1078, *מגן אברהם* 1162) were found together, forming a group with the other polemical works (1047, 1066, 1068, 1070, 1071, 1079, 1085, 1092, 1105, 1107, and perhaps 1157, a list of passages to be destroyed by the censor). The historical works of Josef Haccohen (1103) and Capsali (1059), the registers of Cairo (1146) and Lugo (1141) and others one expects to find together. Ketubot are recorded under Nos. 1097, 1158, 1171, 1173, 1175, 1203 (the last among the charters!); letters of divorce 1097, 1125, 1130, &c. Additions to subjects dealt with in former parts of the Catalogue are also placed in the miscellaneous section in various places; thus 1113 contains a scroll of the Pentateuch, 1112, 1139, 1140 Pentateuch MSS. (the last of them is of some interest to us for having once been the property of Samson Simpson of New York, who lent it to Kennicott), 1114 Biblical commentaries, 1115 an unknown Arabic rendering of the Prophets by the well-known astronomer Issachar ben Susan. I still miss MS. Add. 19778, David Halevi's *כפר המכתם* (cp. *הצופה מארץ הגר*, III, 59), omitted in vol. II of the Catalogue, while recorded in the Descriptive List, and the compilation of the enigmatical *שבמ"ה*, formerly MS. Carmoly 2,

described *MGWJ.*, IV, 104-6, now MS. Or. 1389 (see Schechter, *JQR.*, III, 334, where Or. 1989 is a misprint; cp. *MGWJ.*, XXXVII, 171, note), missing in the Descriptive List as well. Among the MSS. classed as miscellaneous in the List curiously enough several (Add. 26970, 27034, 27122, 27131, 27145, 27176, Or. 2582) are omitted in our volume.

Perhaps the most valuable and interesting codex described in the present volume is 1056, with its beautiful miniatures, thirty-nine in number, for which Margoliouth offers a fuller description here (pp. 423-6) than he did in a special article in *JQR.*, XVII, 193 seq., where two of them were reproduced in facsimile (fols. 117 b, 118 a). This MS. contains 84 different texts according to our Catalogue, and its description fills twenty-five pages (402-27). In such cases one misses an indication of the number of the manuscript discussed on the top of the pages. In a copy of the complete volume of the Catalogue I saw that ten beautiful plates are added to it, while they are curiously missing in the issue of the sections under review. The last two plates are taken from the manuscript just mentioned, showing its beautiful execution and its splendid colours. The first plate offers an autograph of Elijah Levita. As in the former volumes, the subscriptions of the plates make it very inconvenient for the reader. Only shelf-mark and page of the manuscript are given, but neither the character of the script nor the contents, nor even its number and page of the description in the Catalogue are indicated, and can be ascertained only by consulting the Concordance at the end of the parts. A complete table of all the plates in the concluding volume would make this important contribution to Hebrew palaeography more useful.

Like its predecessors the new part of Margoliouth's great Catalogue is a most welcome source of information about many rare or hitherto unknown works, and is an indispensable book of reference for the worker in any of the branches of Jewish science.

I shall now add a few notes, as I did with the former parts of volume III (*JQR.*, N. S., II, 259-65; VI, 163-7):

1042¹ M. ascribes the dialogue between Bible and Talmud to Joseph Zark, answering thus in the negative the question of Steinschneider, *Rangstreitliteratur*, p. 24, whether Ibn Aknin was its author.—P. 376, note + Loewenthal's critical edition, Frankfurt a. M., 1896, p. 2, has the correct reading.—1044 and 1046. Is this perhaps Wuelfer's unpublished translation of משמיע ישועה? cp. Wolf, *Bibliotheca Hebraea*, I, pp. 635–6, where also some other translators of the book are mentioned.—1045. A note in Steinschneider's copy of De Rossi, *Bibliotheca Iudaica Antichristiana*, No. 52, drew my attention to Coxe, *Cat. Balliol College* (Oxford), No. 251, pp. 85–6, where another copy of the interesting book is briefly described containing a note by Bishop Kidder (1700), stating that he had acquired the book from Cudworth, and believed this to be the manuscript which the latter had purchased for £10 from Manasseh ben Israel. He took Manasseh for its author, but he could not affirm this. From this MS. Neubauer published a piece in his 'The Fifty-Third Chapter of Isaiah', Oxford, 1876, pp. 153–70 of the Spanish, French, and Latin texts.

1048. The compilation ספר התרי"ך, thus far little known, is thoroughly described for the first time. In eighteen pages we get the contents of the ninety-three chapters of the book. Zunz, *Ritus*, p. 31, and following him Guedemann, *Erziehungswesen in Italien*, p. 195, and Vogelstein-Rieger, *Geschichte der Juden in Rom*, I, pp. 451–2, ascribe the work to Moses ben Jekuthiel de Rossi; Margoliouth is in doubt about the authorship, without justification: the poem on the Creed by the מעתיק (M. hesitates whether to translate scribe or—correctly—compiler) is ascribed elsewhere distinctly to our Moses de Rossi, of Cesena, e.g. in cod. British Museum 616¹⁸⁽⁵⁾ (Cat., II, p. 209), and Schorr (He-ḥaluz, IX, 2, p. 50); see also Zunz, *Literaturgeschichte*, p. 510. Rabbínovitz, briefly describing another copy of the book (MS. Merzbacher 148, now in the Frankfurt Municipal Library), remarks that the halakic sections in the editio princeps of the Roman Maḥzor are extracts from our compilation. M. refers to this ritual only in No. 49. Margoliouth's careful description

enables me to state from my excerpts made many years ago from MS. Paris 1872, in which I discovered a large fragment of the ספר התיר, that the compilation shows there a somewhat different arrangement. It begins in chap. 32, which is followed by 52-6, 61-71, 77, 93. An anonymous fragment of 38 leaves in the New York Seminary also contains part of our book; it begins in the middle of chap. 53, and, after a gap at the end of 56, it has chaps. 65-7, 89, 71 (beginning אלי עוברין (בפ' 72, 84, 86, 93, 85. Some of the chapters are numbered in the margin: 54 (46), 55 (47), 67 (52), 89 (53), 71 (54-5), 86 (60-1), 85 (62). Thus the book must have existed in varying copies. To the description of the book I have to add the following: p. 380, No. 4 read יוסי בר בון ר', and cross out note a; it is a quotation from Yer. Berakot I, 1 (fol. 2 d).—P. 382, No. 24, the reading רפינים for the common 'Lupinus' is interesting; cp. Zunz, *Synagogale Poesie*, p. 141; Rieger, *Allg. Zeitung des Judentums*, 1915, p. 210, who identifies him with Diocletian.—*Ibid.*, No. 25, read Mantua 1513 instead of Constantinople (there only Seder Olam appeared in 1517 without the Seder Haḳḳabala); the manuscript agrees with the version of the 'Ten Exiles' in Jellinek, *Beth Ha-Midrash*, V, 113; cp. *ZfHB.*, IV, p. 100.—*Ibid.*, No. 26, cp. Neubauer, *Chronicles*, II, 23-5.—P. 384, No. 32. In reference to יורוי שכיב מרע read with MS. Paris רמב"ן (for רמב"ם); see his end of תורת האדם שער הסוף.—P. 385, No. 53, MS. Paris reads קהלינו in the heading, and closes the chapter תם סדר חתנים תהלה לשוכן עליונים, taking it as part of No. 52.—P. 388, No. 62c, e, see Steinschneider, *HB.*, VII, 92.—P. 389, No. 67. The passage about the date of Jesus is taken from Abraham ben David; cp. Neubauer, *Chronicles*, I, 53 (cf. 89), where the text is very incorrect.—P. 390, No. 67. The passage about the numerical value of the final letters, see *ZfHB.*, VIII, 191, note 1.—*Ibid.*, No. 71. The sentence: מצאתי בפירוש הנעשה ברוסיא אמ' אינשי ממריה רשותין פרי יפרע (ב"ק 46 ב פ') would have deserved to be quoted as an early reference to Jewish learning in Russia.—P. 391, No. 76, the introduction to this polemical treatise was

published by N. Bruell in Weiss's בית המדרש, 143-5 j; cp. Steinschneider, *Cat. Munich*, 312⁸.—P. 393, No. 79 עין חיים has been reprinted by Berliner, קבץ על יד, I, 71-4.—P. 394, No. 82 read פלירמו, and see on Aḥitub and his treatise Guedemann, *l. c.*, 202-3; also Chamizer, *Festschrift Cohen: Judaica*, p. 423. Moses ben Jekuthiel's poem (see above) was printed by Freimann, *ZfHB.*, X, 172, and Hirschfeld in this QUARTERLY, V, 540, both under a wrong name.—P. 395, No. 83. In the manuscript of the New York Seminary the signature is: כהפץ המשרת משה בכ"ר דוד מן, while after the additional question נאום הקטן משה בכ"ר יקותיאל מן האדומים.—*Ibid.*, No. 84 read יושבי נרבונא.—P. 396, No. 87. About חיי עולם see Loewenthal in *Festschrift Feilchenfeld*.

1056 A, No. IX, p. 404 b. The סדר של חכמים was published by me in *Festschrift Lewy*, pp. 159-61.—P. 413, No. XLII, see about the addition to the Mezuzah Aptovitzer, *REJ.*, LX, 40 seq.—P. 421 b, B, No. XXVII. It ought to have been remarked that this text of the Seder Tannaim contains some Arabic words, although, as is natural with a western scribe, partly in a very corrupt form; line 6 from bottom read דיינאי גולה קרנא.—P. 432, No. XXIX. This text of Tobit was published by Gaster in *PSBA.*, 1897.—The witness Isaac ben Abraham, of Chinon, might possibly be identical with the scribe who forty years earlier copied in Zurich the סמ"ק, now in the New York Seminary, which has the epigraph: אני יצחק בן אברהם דקינון ולה"ה סיימתי זה ספר המצות: הקטן באחד בשבת בשעה עשר יום לירח שבט שנת קנ"א לפרט קטן הקטן צוריק.—1066, II. The Ferrara disputation was published by Jaré, Livorno, 1876, and discussed by J. Bergmann, *REJ.*, XL, 199-205, who similarly overlooked the edition.—1070, p. 442 b. The queries disappear if one adds with a manuscript of the New York Seminary מיסדר after להיותו.—*Ibid.*, p. 444 a-b. The three manuscripts of part XII of the אבן בוהן in the New York Seminary, all containing the 116 chapters of which this part is supposed to consist, end with the conclusion of Matthew. Did the book really ever contain any more?—1071, I. Of Jacob b. Ruben's מלחמות ה' section XII was printed in Amsterdam, 1843 (Roest, *Catalog. Rosen-*

thaliana, p. 521), and reprinted Stettin, 1860, after Steinschneider's edition of *וכוח הרמב"ן*. The abbreviation, p. 445 b, is rightly explained there as *הבורא יתברך*.—1074, IV. The third letter of Obadiah of Bertinore ought to be published!—1075, VIII. *זעור בת רבים* was reprinted from the editio princeps by Friedberg, Lemberg, 1905.—1076, IV. This manuscript of Midrash Ekah served as the basis for the text of the Petiḥot in Buber's edition, Wilna, 1899, and was used by Dalman, *Aramäische Dialektproben*, pp. 14-22; it represents a version of the Midrash which is different from that of the current edition, but was used by Franco-German and Italian scholars, as I have shown *OLZ.*, V (1902), pp. 294-5. Perhaps it is a Palestinian version.—*Ibid.*, VIII. This text of the 'Ten Exiles' forms a class with MSS. Vatican 99³, Oxford 2797 (where the last two exiles are omitted; see Gaster, *Chronicles of Jerahmeel*, pp. 182-6), and Paris 837, which served as a basis to Carmoly's interpolated *דמר יעקב*, Brussels, 1842, pp. 16-32; cp. *ZfHB.*, IV, p. 100; X, p. 156.—1078. About the different versions of Farissol's polemical work see Steinschneider, *Cat. Berlin*, I, 109-110; II, 31—1081, I. Kolon's comments to the Semag Pesahim were published under the title *חרושי מהרי"ק*, Munkacs, 1899.—*Ibid.*, XXII, p. 478 Ibn Tibbon's translation of Maimonides' letter to Yemen was edited by Holub, Vienna, 1875. Dr. Friedlaender is preparing an edition of the Arabic original (unique manuscript in the library of the New York Seminary) with the Hebrew translations, for which he has also collated this manuscript.—*Ibid.*, XXVII-XXVIII, pp. 482-4. The letters were published from this manuscript by Grossberg after *ספר העצמים*.—*Ibid.*, XXXIV-XXXV, edited by D. H. Müller, *Die Recensionen und Versionen des Eldad Had-Dânî*, Vienna, 1892, pp. 52-79, as version J and pp. 16-18 respectively.—1083, XIV-XV. About these unknown treatises of Abraham ben Natan of Lunel, see Toledano's Introduction to the same author's commentary on *מסכת כלל*, Tiberias, 1906, pp. 23-5, where the beginnings are printed from our manuscript.—1094, XIII. The interesting responsum is found printed in full with Maimonides' Code, end of *ספר נשים* (IV)

under the תשובות דשייכי להלכות אישות, No. 10, whence the lacunae in the manuscript can be supplied.—1100, I, cp. *JQR.*, N. S., V, 178-9.—1101, II. The description gives no idea of the many points of interest contained in this manuscript. With his incomparable command over the literature of the Midrash, my lamented friend and master Dr. Schechter found in this volume a great number of very strange and otherwise entirely unknown legends and other haggadic passages. From his own extracts, which he often showed me, I may be permitted to quote here a number of instances which I believe are of considerable interest, although probably mostly not of very great age, as names like R. Natronai (f. 30 a) and R. פסיפס (f. 23 a, 26 a), as well as the contents of some of these passages, show :

15 b קולה כיון שהיה ר"א בן הורקנוס דורש היו נצוצות של אש נכנסות לבית המדרש והוא אומר לתלמידיו ריה בגדים נשרפות אני מריח¹ אמרו לו רבי ושמא בבית שכיני כך פתח ואמר הוי על כל שכיני הרעים אמרו לו ואם לאו מאין אמר להם צאו למלאכתכם היום אינו ראוי לדרישה: באותו הלילה היה ישן ראה בחלום נחש נכרך על עקיבו אמר לו אם תלמידי חכ' ביניהם מה לך נחש זה אמר להם על שבטלתם מדרש אמש שכל העולם אינו כדאי ביום שדורשין בו על תורה . . . . .

Ibid. ועוד כשבא הלל הזקן לפתוח לתלמידיו בסוד מעשה מרכבה יצאו עכברים בכל הבית והשחיתו כל הכלים שבבית והיה הלל אומר בני צאו וקראו לכל חלדות שבעיר אולי תוכלו להסיר המכשול². לא הספיק לדבר עד שנעשה מלאך מאסקופת הבית אמר ממני הם משולחים מפני שלא שמשו בניך כל צרכן הלל לא כשאתה פטיט (?) בניך אלא כלך מלשון הרע³.

19 b מעשה בר' יוסי שיצא מבית תלמודו ומצא אליהו ז"ל אמר לו בענין מה אתם דורשין אמר לו בפסוק יהי מאורות א"ל בני כבר הגעת לפסוק זה אמר הין אמר למה נאמר בהן לשון עשייה ולא נאמר בהן לשון בריה אמר מפני שהן קשין אמר לא (*sic*) והלא כבר נאמר וייער אין לך קשה מן האדם שהוא שומע ואינו שומע רואה ואינו רואה אדם קצר

ימים ושבע רוגו אלו היה שבע חכמה או שבע רצון היה יפה אלא לומר
לך שאין האדם יכול לקבל רב טובה בעוה"ז שתצילו לעוה"ב ואלמלי בן
מקרא מסייע יצר לב האדם רע מנעוריו.

21 a אלה תולדות נח קאל פי אל מכילתא למה נאמר בנח איש
צדיק אלא שהיו אנשי דורו כנשים.

22 a שנים שנים באו אל נח. אמר ר' פסיפס שהיה ברעת הבורא
לברות שני עולמות אחד לצדיקים ואחד של רשעים א"כ מה חפצו בשל
רשעים אולי יחזרו בתשובה שחביבה תשובה לפני הקב"ה כפלי כפלים. [אמר]
ר' טרפון אדם שהוכה בשחין מה הם עושין קורעין גידין ומוציאין דם מכווער
שנתכנס לתוך גופו מיד הוא מבריא שכל מדותיו של הקב"ה חסד ורחמים
בעולם. עלה ברעתו לברות אדם ועלה ברעתו תחילה שאין איש צדיק
בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. מה עשה ברא תשובה לחוטאים שנ'
כי לא אחפין כמות הרשע כי אם בשוכו מדרכו וזוהי. שני תלמידים היו
(22 b) לו לטרפון ר' יוסי ור' נחמיה וכולן דרשו על התורה מאה מאה
מדרשות וכשמתו באו שונאיהם וכתבו על קבריהם מינום מינים. עמד ר'
טרפון ואמ' ושמא אליהו כתב זה יצתה בת קול ואמרו והלא ממני הדבר
שב וראה מיד ולן על קבריהם שמע שתי רוחות מדברות שנים אלו חלם
אמר להן רוח שלישיית והלא כת' אל תתחכם הדברי (sic) למה תשומם.
אמרה רוח רביעית שמעתי מאחורי הפרגוד שכל הקורא שיר של פגעים
לאחר שבת אין חטא בא על ידו ואין מוסיקין שוין עמו כלום. אמר רוח
ראשונה שתקו שטרפון שומע אותנו ומסתכל בנו. עמד ר' טרפון והלך
לו ומצא אליה בדרך ואמר לו מה טובך כאן אמר הפסידו תלמידי שהורו
להקל בפני עם הארץ.

23 a ר' חייא אומר גדולה מילה שהיא מקרבת הנבואה שאלו לא
מל אברהם לא נתנבא וכל מי שלא מל עתיד הגיד שלו נחש לישך אותו
שנא' כי הנני משלח בכם נחשים צפעונים למה על שביטלו את המילה.
23 b וקו' כיון שמל אברהם בא הקב"ה הוא ופמליא שלו וביקרוהו.
אמר הקב"ה בואו ונבקר את החולה עד שהן מהלכין קרמן הקב"ה. . . .
ר' אומר ומבשרי אחזה אלוה לא עלת קרוטקיא ולא אפך לו מנה הא

דאמרינן טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו או דאמרי רב תבואות בכח שור' שמאי אומר ומבשרי אחזה אלוה שחיטה כשירה שנצטוינו בה ע"י משה'.

26 a ויבאו שני המלאכים סדמה בערב אמר ר' פסיפס והשלישי להיכן הלך אלא כיון שראה שהלכו להחריב סדם ברח' מצא אליהו ואמר לו להיכן אתה הולך אמר לו בקש קרנים נוטלו אזנים הקב"ה שלחני לרפות אחד ואלו מבקשים להמית אלפים ורבבות' אמר לו אליהו חזור בכ יחיד נדחה ואנחנו נלך אחרי הרוב אמר לו המלאך איני עושה דברי עד שאשיב דבר למי ששלחני' הלך אליהו ומצא המלאכים וסיפר להם אמרו בא אתה ונהיה שלשה ונדון אנשי סדום אמר להם אני לא נתמלא זקני אלא בחרו לכם לזט ויהיה שלישי מיד ויבאו שני המלאכים סדומה בערב. . . . (26 b) וקו' שנים עשר מלאכי חבלה ירדו להחריב סדם ועליהם קמואל ממונה והחריבוהו כהרף עין'.

Ibid. ויחבוש את חמורו ק"אלו חמורו של אברהם אבינו היה ירא שמים' וקו' אותו האיל לא יצא ממנו דבר לבטלה אפי אפרו הוא יסוד מזבח הפנימי . . . . (27 a) וקו' הסכין להילך הלכה אמ' חכמ' נשלו דמעות ממלאכי השרת עליו ונמס'.

Ibid. וקו' וה' ברך את אברהם בכל נולדה לו בת ושמה כל' ר' הונא אומר ולמי נשאת לשם בן נח והולידה אבנר שהיה המאיר בהלכה' תני כל בתו של אברהם אבינו לא מתה אלא עדיין היא קיימת וכל הרואה אותה מוציא מציאה שנ' ומשחרי ימצאוני'.

30 b וילך עשיו אל ישמעאל א"ל ע"ז שלי אבדה ואני מבקש ממך להחזירה לי א"ל אם נפלה שלהבת בארז האדיר מה יעשו אוזב'.

33 a למה שלטו ישראל בנבעת בני בנימין ר' אומר מפני שלא עירבו בתיהן לרשות שבת' ור' נתן אומר מפני שהיו מדליקין נר שבת אחר שקיעת החמה וכל כך למה שכל המולול בדברי חכמים נידון בצוואה רותחת' ובשנפל שבט בנימין היה קברו של יעקב מפטפט וקול יוצא מהמערה הקבצו ושמעו בני יעקב ומדת רחמים אומרת בנים אתם לה' לא תתגורדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם . . . קאל מעולם לא עבר שבט לוי ע"ז'.

Ibid. וישחטו שעיר עזים ' ר' נטרונאי אומר מהיכן הביאוהו מבית לוט הביאוהו. תניא שעיר עזים זה אין לו קרנים וכשבא אליהם אמר להם שתי נפשות אתם הורגים מלמד שהיא נקבה והיא עברה. ומגלן דאמר עזים משמע שנים וכשבאו לשחטו צוח קול עד שהגיע למרום וירדו מלאכי השרת לראות וכן הוא אומר יוסף ואנימת מי יגיד ליעקב ' הלכה אחת הרוחות וסיפרה ליעקב מה הוא אומר בסוף ויפג לבו כי לא האמין להם והיה צוח ואומר ארץ אל תכסי דמי ועד עכשיו דמו של שעיר לח בקרקע עד שיבוא המלך המשיח שנאמר וצרפתים כצדוק את הכסף זה בסף שמכרו בו את יוסף שנאמר וימכרו את יוסף . . . שעיר עזים שדמו דומה לדם האדם . . . (34 a) שעיר יוסף נתפלל עליו יעקב וחייה כמה שנים והוא שהיה עם ישראל במדבר והוא שעלה לעזאזל גורל לה' א"ל הקב"ה בשביל שנצטערת במכירת יוסף חייך שאני בוחר לך קרבן לפני.

Ibid. קאלו שלשים מלאכי חבלה ירדו עם יוסף למצרים גדול שבכולן הדרניאל וקטן שבכולן חנמאל עשרה עשרוהו והצילוהו מאשת אדניו ועשרה העלוהו מבית הסהר ועשרה הצילוהו מאחיו.

34 b שלשה סלי חרי על ראשי חלם שלשה צלמים של אבן של עץ של מתכת . . . וקאל שר האופים היה הוא ונבוכדנצר והמן בעלייה אחת נבוכדנצר אשתפיך חמריה ושר האופים שתייה והמן קמליה.

35 b קאלו תני ר' כמה תפלות מתפלל אדם בכל יום שלשה ברי שלא ינהוג קלות ראש בשכינה.

36 a וקו' והוא נחש ינחש בו והא כתי' לא תנחשו ולא תעוננו אלא נחש בהם זוו לפניהם והיה מטייל בארבע פנות הבית ולא יכלו ליגע בו. יוסף מפני שלא שימש אביו כראוי והשבטים מפני שלא רעו הצאן שנ' לרעות את צאן אביהם בשכם. נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות עצמן באבילה ושתייה. רבותינו אומרים צאנו של משה הן צאנו של שבטים והן צאן לבן והיכן הלכו כשהיה יוסף במצרים ברחו למדבר רוב (?) והיה בלעם רועה אותן וכולם צדיקים גמורים ועליהם נאמר ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם. ויש אומר גבריאל העלה אותן לרפת הרקיע והיה מיכאל

שוחט מהן ומקריב לפני הקב"ה והוא קורא לצדיקים לאכול שנ' זה השלחן אשר לפני ה' וכל אחד לוקח מהן מנה ומברך עליהן הטוב והמטיב הטוב שיצתה נשמתן מגופן בנחת והמטיב שזכו לחיי העוה"ב . . . .

b 39 תני ר' שילה עומד על פתחה של גן עדן ובירו שרביט וכשהקב"ה חפץ להטייל בג"ע הוא קורא שילה פנו הדרך.

b 47 אמר ר' סימון ששים הלכות למדתי בפסוק ובשר בשדה טריפה וכולם נשתכחו ממני על שהייתי מלמד תינוקות. מכאן אתה למד שהמלמד תינוקות קל מן הקלים מוכר דעתו בקב ששווית וכשהוא מתפלל אין נפתחים לו שערי רחמים.

b 51 מעשה בהלל הזקן שעבר יחידי מצאתו לילית ואמרה לו הלל אמר לה מה תאמרי אמרה אין הקב"ה נפרע מן האדם אלא על הליכתו יחידי אמר לה ומה אתה אמרה אחות אמך אמר לה ומה שמך אמרה גדודה אמר והלא שם אמי ידידה אמ' בשם ששנית מעשיך שניתי שמי אמרה ולמה את כאן אמרה לי מלאכה אמר ומה תעשי אמר אלך בקומה זקופה על החיות (ע' מדרש החפ"ז).

Ibid. במלח תמלח פירש ר' נחוניא בן הקנה בים ומצא שם גומא של מלח גדולה בהר מושקים (?) אמר לספנין אם אין לכם מלח מלחו מזה אמרו לו כל האוכל מזה המלח נסמית עיניו אמר ומהיכן ידעתם טיבו כאן אמרה אשתו של לוט טבלה כאן וזה שיורה אמר להם ומהיכן ידעתם אמ' לו לך מעמנו הלך מעמך ומצא אור באותה גומה וקול יוצא ותהרין שתי בנות לוט.

b 52 אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' אמר ר' שמעון מצאתי אחד מצורע ואמר לו לך לכה גדול ויטהרך. אמר לו בני שמעתי בבת קול מדברת בראש ההר ואומרת אם יכנסו אליך כל הרופאים אין לך רפואה אמרתי לה אין למידין מבת קול מפני שהוא כחלום ודברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. הלך ושאל לכה לטהרו ושמע בת קול שהיא אומרת זקן זקן עד מה אתה משתטה ארור הגבר אשר בטח באדם וגו' ואתה בשר ודם והכהן בשר ודם ואנו בין קדושים מהלכות אם תשמע לדברי מוטב ואם לאו דע שאין לך רפואה לעולם. בא וסיפר לי באותו מעשה

הלכתי אף אני וקראתי את בת קול משביע אני במי שבראך גלי אני
ברבר זה' אמר לי שמעון אתה אמרתי הן אמר דע שאתה מחוסר אמנה
שתלכו אל הטמאים ואל המצורעים ותדבר עמה' ואע"פ כן אין דבריך
מועילין אסיא אסא חגרתוך לא זו משם עד שהוא חש בראשו הלך
וספר לחכמים באותו מעשה ואמת קריבה ואינו ממקרא העולם ושבעו
מהר צעה להפתח ולא ימות לשחת ולא יחסר לחמו'.

1101, XX, p. 527, contains Maimonides' own Hebrew preface to his introduction to the Mishnah (not a translation from the Arabic) with a commentary. The New York Seminary possesses a similar commentary in the form of questions and answers, which is followed by an Arabic commentary on Maimonides' Code, section הלכות שחיטה, written in 1586, and identical with MS. 500 in the second volume of our Catalogue.—1103 II. Some of the poems of Joseph Ha-Kohen have been reprinted lately by Davidson, *Sepher Shaashuim*, pp. cxxiii–iv, from an old Constantinople print; see also *ibid.*, p. cxix note, the description of a manuscript of the New York Seminary.—1135, I. This important Genizah text has been published and discussed by Poznański, *RÉJ.*, LI, pp. 53 seq.

1145. Under this number we find the description of a piece of board containing the first half of a two-line inscription, the end of which now forms part of the ark in the Synagogue of the New York Seminary, and was published with a photograph of the ark, and explained by its discoverer, Dr. Schechter, in the *Biennial Report of the Jewish Theological Seminary of America*, 1902–1904, New York, 1906, pp. 126–8. Combining the two pieces we get now the following text:

line 1:

שמע ישראל יי אלהינו יי אחד ואני ברב חסדך אבוא ביתיך אש ת[חיה] |
אל היכל קדשך ביראתך יי זו הקובה קורותיה ואבניה ופועליה בלבד ממון חזקן

line 2:

עובדיה בר יפת הידוע אבו אלמועאלי האלהים יחלף עלוהי | בטב ויזכהו
לחיות בנועם יי ולבקר בהיכלו וכל ישראל בכלל הברכה אמן סלה.

It is perhaps not out of place to reproduce at the same time the

other short inscriptions containing names found on our ark, since they likewise come from the Genizah, and perhaps may help to decipher the other board found in the British Museum under the same number :

(1) בשם ייי נעשה ונצליה הגומל לחייבים טובות כניסה זו . . .

ושלמה הלוי בן טוביה (a piece cut out)

(2)

אחריה . .

בואו שעריי בתורה חצרותיו בתהלה הודו לו ברכו שמו שלמה בר יפת היב . . .
בנימין

Two other boards only contain Biblical verses (Ps. 24. 5 and 25. 8). Solomon bar Japhet occurs in Cat. Neubauer-Cowley, p. 367, No. 11 and 397, No. 136. When I showed Dr. Schechter the inscription in the Catalogue he told me that there was another piece of board from the Genizah which came into the possession of a Mr. Henriques in Manchester. It would be desirable if this would be located and its inscription published.

1148. Tudela does not stand for the name of the author, but refers to the city to which the responsum was directed. It is by R. Isaac ben Sheshet, and printed as No. 372 of his responsa.—1159. Cp. the printed edition, Jerusalem, 1886-91, 4to.—1160, p. 586. The Saadia quotations are very interesting. On Abraham Ḥasid see Eppenstein, *Abraham Maimuni*, Berlin, 1914, p. 25, and *Hoffmann-Festschrift*, Hebrew part, pp. 131, 135 seq. If the reference to בעל מקור חיים really belongs to Gabirol it adds one more to the very few Jewish authorities who quoted this philosophical book. The quotation from Ḥefeṣ is to be added to Dr. Halper's careful collection in this periodical, V, pp. 71 seq.—P. 587, bottom, בן ארני מורי ורבי=באמ"ן.—1166. The name of the author, Tobiah ben Eliezer, might have been added.—1176, IV. Is this perhaps taken from the letter to Moses Ḥefeṣ? see *REJ.*, LXI, p. 137.

Considering the importance of the early Sheṭarot of the pre-expulsion period for Anglo-Jewish history we can understand that those found in the British Museum were printed in full in the Catalogue, pp. 599-607, although they were almost all accessible

since 1888 in Davis's well-known collection. This volume is only casually referred to in a note, p. 609 b, while the first sometimes inaccurate list of them in the Catalogue of the Anglo-Jewish historical exhibition, 1887, through which for the first time the interest for these documents was roused, is passed over without any mention. It is perhaps not superfluous to add here a concordance of the numbers of the Catalogue and those of Davis:

Marg.	Davis	Marg.	Davis	Marg.	Davis
1177	159	1184	164	1192	153
1178	{ 192	1185	150	1193	161
	{ 195	1186	151	1194	188
	{ 155	1187	149	1195	160
1180	92	1188	163	1198	89
1181	191	1189	94	1199	64
1182	165	1190	162	1201	146
1183	169	1191	152	1202	147
				1205	171

Nos. 1179, 1196, 1197, 1200, 1204, 1206, although listed in the exhibition catalogue seem to be missing in Davis's collection, which claims to be complete. 1203, in spite of its shelf-mark, belongs to the preceding section, as mentioned above. Davis's shelf-marks do not always exactly tally with those of Margoliouth. But while in this case it is clear that the latter is right, a reference to Davis would have given the assurance that the same is the case where Margoliouth differs from Davis in his transliteration, and would tell that he advisedly adopted a different reading (see, e.g. 1177 אוישקא, Davis אנישקל; 1180 מאיי פילט, Davis מאיק לפילט).

It need not be repeated that the above notes and corrections in no way detract from the value of the splendid work. I hope they may be of some use for the Addenda and Corrigenda which the concluding volume no doubt will contain. For these I may be permitted to add some notes which I have made in the course of time in my copy of the second volume as far as they are not found in Elbogen's and Poznański's reviews.

No. 340. The list of books of a former owner mentioned at the end of the description ed. Neubauer, *Letterbode*, IV, p. 134.—342. The manuscript was first identified as Yalkuṭ Makiri by Dr. Schechter, *Abot derabbi Natan*, xiii, who in his manuscript notes on the Vatican MSS. expressed the hypothesis that Codex 291 of that library contains a more complete manuscript of this work (although the end is missing), an hypothesis which has been verified by Dr. Freimann, in whose hands these notes of Dr. Schechter are now, see *REJ.*, LXVII, p. 157, note. The London MS. has meantime been edited by Dr. Greenup.—415¹⁻². This manuscript not only agrees with ed. Wilna, but this edition is made from that very manuscript; see the *אחרית דבר* to the Wilna Talmud edition, Lubetzki, *ברקי בתים*, xxi, and Blau, *Harkavy-Festschrift*, pp. 362 seq.—421. This manuscript of R. Bešalel's *Shiṭṭah* was fully described by Jellinek, *קונטרס המזכיר*, Vienna, 1877, pp. 16-26 (I overlooked that *JQR.*, N. S., II, 269). Of the three glosses given as specimens on p. 65 b the second and third occur in the *Shiṭṭah Meḳubbešet* as printed in the Wilna Talmud. The identity with R. Bešalel's notes is beyond a doubt; as to the relations of the notes on Nedarim and Nazir to the printed *Shiṭṭahs*, see Jellinek, *ל. c.*, p. 19; the glosses on Yoma, fols. 26-40, were printed by Jellinek, pp. 20-26; this reference is to be added in Freimann, *קונטרס המפרש השלם*.—424. The quotation of R. Moses ben Ḥasdai of Poland is found in all the manuscripts; see Goldberg, *הלבנון*, V, 360; Halberstam, *בבור הלבנון*, VI, 284.—427, p. 68 b, bottom, *בעל החשלוס* often refers to Nahmanides' supplement to Alfasi; see *JQR.*, N. S., I, 435. Do the quotations deal with Nedarim?—430. This no doubt is another copy of R. Bešalel's *Shiṭṭah*, and ought to be compared with No. 421.—436¹⁻³ is the often-printed commentary of R. Nissim on Alfasi; ⁴is the commentary wrongly ascribed to the same author and printed Jerusalem, 1884, from a manuscript now in the New York Seminary; see *REJ.*, LX, 260; LXI, 132.—442, now edited in *REJ.*, LIII, 212-19, by Rosenberg.—445. The text of this Tosefta MS. is much closer to MS. Vienna and the editions than to MS. Erfurt.—499. This commentary on

Maimonides' code does not seem to have gone much further. A manuscript of the New York Seminary, probably autograph, written in 1519, contains the *יסוד משנה תורה* on the fourth book of Maimonides (*ספר נשים*), but only covers *הלכות אישות* and the beginning of *הלכות גירושין*. A marginal note states: *לא הספיק המבאר לבאר אלא הלכות אישות ונ' פרקים מהלכות גירושין*.—523, p. 131, the Pentateuch with commentaries and *Halakot Gedolot* on the margin is no doubt MS. Milan 1116; see Berliner, *Gesammelte Schriften*, I, pp. 15, 110–11.—530. Of the *Or Zarua'* there appeared in Jerusalem (1887–90) not only the three Babot (cp. p. 492), but also *Sanhedrin* and *Abodah Zarah*; now Freimann has edited *Shabuot* from this manuscript in the *Lewy-Festschrift*, pp. 10–32.—533³. The *ספר הנאולה* is now edited by Lipshitz from this MS. London, 1909. Before that an edition had appeared in New York, 1904, with notes of R. A. Werner of London referring occasionally to parallels in Nahmanides' commentaries under the title *ספר חשבון קץ הנאולה*; curiously enough in this edition we do not notice the numerous lacunae seemingly due to censorship which mar that of Lipshitz, although both are based on the same manuscript. The New York Seminary has a manuscript written by Shabbatai del Vecchio for Menaḥem Azariah of Fano in Mantua, 1579, after the same author's *תורת האדם*, which differs very little from the London MS.—593, p. 183. The missing Alphabets of Hadassi's *אשכול הכופר* were edited by Bacher, *JQR.*, VIII, 432–43.—693, p. 349 b. The quotations of this manuscript from Amram's *Siddur* are all taken from the *Ṭur*.—Finally, I may remark that Margoliouth still maintains the old spelling *Adereth*, although we know from Spanish sources that the name was *Adret*.

ALEXANDER MARX.

Jewish Theological Seminary
of America.